

ELS CRITS D'UN MOT, D'UN NU CREADOR, EIXORDANT
TRAÏDORS A GRAPADES
(JOSEP PALÀCIOS I L'IMAGINARI D'UN NU)

Pau Vadell i Vallbona

I nu que viu a una casa amb bons fonaments

UN HOME FA D'HOME. UN HOME FA DE LLETRA.
Els homes no són homes sense les lletres. Un home nu
pot escriure amb objectes la pell de molts i fer-los homes.
L'home construeix un món sexista amb la paraula home.

Un nu pot desfer les vestimentes de la literatura, pot
trinjar i cremar els esparracs per fer-ne pedaços que llevaran la
pols.

L'home nu –posem per cas que es digui Josep– s'enfronta a un
precipici després d'acabar-se d'estripar tota la roba. Òbviament s'ha
de parar i mirar a banda i banda. Ell és de solideses, de ponts molt
ferms i ben construïts, i no gens breus, ans el contrari. Passeja una
ambició fora d'allò normal; tot i les ganes de mostrar-se tal com és,
nu i envalentonat, ple de cicatrius dels anys d'escriure amb l'esforç
i la paciència, no acaba sortint gaire de casa. El despullat corromp
la carn però està molt bé, és molt estètic o molt pelut, però el fred
del cor de la gent de carrer el molesta, l'irrita. Els reduccionistes de
torn van a casa seva a descloscar el referit de les parets, a desfer el
morter de la paret. S'emporten els lèxics, les mesures que tenen les
coses. Segurament no es pot concebre una llengua si no té la riquesa
que a ella s'ha assignat. Vull dir amb tot això que no pren per bones
les paraules que tenen més d'un significat ampli. Una llengua rica
necessita concreció. Què millor que concretar amb els tatuatges
de la pròpia pell, amb els papers que aquesta pell escriu? Per molt

morter que vagin desfent, la casa del nu és sòlida. La casa està feta de dos aiguavés. Un d'ells té la sortida al carrer. S'observa tota la plaça, la nuesa vil de la gent, la copulació entre iguals i els gàngster metrallant indiscriminadament la intel·ligència. A l'altre aiguavés es respira pau. Just davant hi ha un bosc. La porta dóna allà perquè el nu és una persona lliure, capaç de poder volar pronunciant versos. També de pixar lliurament on li plaga fer-ho. No hi ha temps que no torn ni existeix el desordre. La vida del nu pot ser un deglutir de periòdics i clàssics greco-llatins el temps d'una desfílà de moros i cristians de qualsevol poble d'un món inconcret.

El nu camina i escriu fins defallir. S'erosiona els punys perquè és capaç de dir. No es voldrà tallar les venes amb els espills de les seves lletres, del seu títol, de la seva portada; voldrà exercir de cua de la seva follia premeditada. Forjar la seva imatge amb pesats artefactes lingüístics. “¡Pobre de mi que sóc com Jo!”. Pobres tots aquells que no es coneixen i malden per fondre la memòria amb especulacions del que són. I tanmateix és inútil plorar a la inconsciència!

Finalment el nu, segurament, matarà el porc que pugui lliurar-li vestimentes i ho faci, que el desvetlli de la son i el vulgui cobrir de malentesa cultura, de malaguanyada ignorància. Benaventurats els nus que vaguin amb consciència per les cròniques fictícies d'aquesta vida! I als seus gossos assedegats d'eternitat i poder, aquests brollaran simpàtics la nissaga dels moribunds!

Redimensió de contrafer. Bombetes de neó.

En les primeres línies d'*Un nU* Josep Palàcios ens fa partícips de la seva odissea explicant-la en lletra versaleta a “La foscor il·lumina la foscor”. Ens parla d'un sermó, de mètrica, dels 3.333 versos aconseguits, del poder de no tenir poder, de la llum que no fa llum i de “la diversió de fer, estrafer i contrafer” com a eina de treball necessari: la desmesura, l'enlluernament, com a pràctica d'escriptura de l'ànima. Ni més ni menys que això mateix. Precisament poc temps després de la publicació del llibre l'autor va continuar ampliant-lo i modificant-lo. La hiperactivitat a les lletres catalanes no és casual. Hi ha massa factors que preocupen als autors compromesos, no sols amb l'escriptura, sinó amb la foscor i l'estultícia que excita la societat i sobretot el nombrós públic compost d'amfibis “no lectors” –la majoria de la població sense pretensions de canviar res, de no millorar res, ni refer res, ni pensar res, ni excel·lir en res–. Josep

Palàcios té molt clars els seus plantejaments. És evident que el llibre té un punt de surrealisme i d'astúcia irònica, però hi és present un discurs molt potent i real. Primerament hi ha un compromís amb la llengua, paraules de defensa:

Tinc els mots a gavelles,
miracles d'una pobra llengua que no entra per la porta gran,
sinó que fuig per les portelles.
I ja en tinc prou de rimes
funerals.

(PALÀCIOS 2009: 64)

Si m'heu d'expulsar, envieu-me a Arezzo,
ni que sigui a captar, a la porta de Sant Francesco:
parlaré en suecà, amb fonètica menorquina, i es creuran que sóc
romanès.

(PALÀCIOS 2009: 84)

I paraules de desengany:

¿Que no enteneu les meves paradoxes?
Només jo escric en la meva llengua de mort, la que morirà amb
mi,
la que només és viva als cementiris [...]
Jo sóc la solitud, la veu que no se sent,
sinó que atura el cor, que s'apunyala, que mata [...]
Jo l'he escoltada en la meva oïda d'infant i m'hi sento quan la
sento parlar,
i com un infant ploro, perquè la vull parlar i ningú no m'ensenya
a parlar-la.

(PALÀCIOS 2009: 88)

Aquesta indefensió que Josep Palàcios expressa a les pàgines de *Un nU* ens apropa a la naturalesa sensible de l'autor. No ha abandonat el món literari perquè passa de tot el que l'envolta, ans el contrari, una sensibilitat tan gran no pot suportar dins la bossa dels collons tants botxins, tants traïdors, tanta pedanteria, tants xulescos falsos cavallers, de carrer i de sotana. No suporta els aniquiladors de riquesa lèxica, ni els transeünts de la mediocritat. Ell és l'home nu, el que s'ha perdut per la puresa i les emocions. Vol riure, ho fa

Boix, K de ...ker (Alfabet, 1986), carbonet i oli sobre tela

Boix, J de Jo (Alfabet, 1987), carbonet i oli sobre tela

en alguns moments; i s'autoplagia i es reinventa: “Ara camino sol: no tinc mots propis, sinó que els manllevo. / I encara em queda alè per a seguir cap per avall, / sobre els palmells, / ni que no escrigui res o ho gravi en terra, on tot s'esborra, tret d'allò que s'enterra i es desenterra / per a mostrar...” (PALÀCIOS, 2009: 33). Ell escriu, reescriu i després d'anys de publicacions irregulars o inexistents, desenterra el ja escrit per recordar la bellesa i l'esquelet del que desenterra. No hi ha, doncs, un sol Palàcios encoratjat de mèrits que forada amb la seva visió tot allò que troba? No és la llengua que dóna sentit?

¿Penses perquè tu penses o perquè et fa pensar la Llengua?

¿O perquè et pensa la Llengua?

¿O perquè pensa la Llengua i t'ho transmeten els poetes lírics...

(PALÀCIOS 2009: 50)

Qui domina, doncs, l'home? La llengua i la comunicació o la raó en abstracte? Quina és la deformació del llenguatge i quin el llenguatge? Moltes preguntes i una portada de llibre que fins i tot mostra interrogants emmirallats, amb una cita: “Hi ha interrogants de dretes i interrogants d'esquerres”. No es pot donar res per cert i tot s'acaba emplenant d'interrogants? Amb declaracions com : “la saviesa put” o “cal morir-se de gana amb una idea al puny i obrir-lo perquè et vegin / amb la mà buida.” No ens ha d'estranyar que algú que ha pagat sempre els vidres trencats d'alguna cosa sigui punyent i escèptic davant les propostes estètiques i lingüístiques actuals.

I el creador sap sempre què està dient? El verb és l'ànima?

Ja ho sabíem, això, o ho intuïem, perquè el verb no té límit, si et donen uns papers i et diuen: ¡Crea!

Crea, car res no té sentit i tot vindrà, i en tindrà en l'expressa imaginació.

(PALÀCIOS 2009: 51)

És tal vegada una constant lluita per la deformació del coneixement (PARÉ, 1989: 149), la descomplexió hermètica d'una llengua que lluita per l'existència i es resisteix com pot a la mutilació de la seva riquesa dialectal i oral. Això es pot percebre a l'obra de Josep Palàcios tot i les petites engrunes que ens deixa per trobar-lo i entendre'l i copsar la seva potència. Ja ho indica Jordi Florit en el

seu article publicat a la revista *Pèl capell*¹, –qui també dedicà un monogràfic– la dificultat de seguir el rastre i investigar aquesta gran obra amagada i aquest cervell que creix en espiral dins ell mateix (FLORIT, 2012: 9). Ha de ser una proposta sòlida eremita? Producte d'una imaginació desbordant que cobra sentit i vida després d'escrita? Això només es pot fer tenint els conceptes d'un mateix ben clars. Té Josep Palàcios clars els conceptes del “jo” i de l’“ell” i del “no-ell” com ens planteja a *Un nU*? Hem de respondre a les preguntes “¿El món de les paraules és el món alt de la Creació? / ¿El món que faig amb les paraules és el món que faig jo, sí?” I les de la paraula per damunt de la Creació –en majúscula metafísica exaltada, com les coses sagrades de Blai Bonet o de Jaume Serra– per desxifrar alguna cosa encara més amunt? El microcosmos de l'escriptor, Sueca, i el macrocosmos de la Creació en majúscules es juguen la permanència dins els somnis del seu creador a igual nivell. L'estadi d'igualtat entre Sueca i el Cosmos equival a la participació representativa de la llengua com a eina inabastable pels mortals. És a dir, que el llenguatge és el vehicle que fa d'unió entre la realitat i la ficció, plenament conscients del risc que suposa entremesclar el món de les idees amb la caverna obscura d'allò palpable². Per Josep Palàcios els miralls són indispensables per veure el que veritablement se'ns vol representar. Per a ell pot agafar forma de joc, tot i que no té res de banal i sobrer. Diu les coses tal com són i no es desacredita en cap moment, també és que no ha trobat cap persona digne amb qui es pugui encarrar.

Els miralls picats dels palaus: *El poder i la fortor* davant la immensitat d'*Un nU*

“L'espai esdevé una plataforma des d'on el cos i la ment construeixen dos universos fascinants i rocambolosos, poblats de personatges divertidíssims, fascinants i repugnants” (RIPPENDORF 2010: 38).

¹ El col·lectiu i revista *Pèl capell* de Mallorca va dedicar el número 15 a Josep Palàcios. És un testimoni més de les fronteres que traspassen els autors amagats que fan grans obres. Vegeu la referència a Florit, Jordi a la bibliografia.

² Isabel Robles ens parla d'aquesta obscuritat i la tasca que té el lector en aquests casos: “Fuig de la claredat i sols es deixa enlluernar, breument, per a cercar de nou la fosca, mitjançant un enginy literari que reclama la complicitat dels lectors per a capbussar-s'hi.” (ROBLES 2012: 20)

Durant la mateixa setmana de finals de 2009 van sortir els llibres de poemes *El poder i la fortor*³ i *Un nU*. Aquest fou el meu acostament i coneixement de l'autor. Per coses incomprensibles del destí, Josep Palàcios havia escrit un llibre cosmogònic de 3.333 versos a raig. El mateix temps jo presentava, juntament amb dos companys, un llibre que havíem escrit tots tres durant tres dies tancats, el mateix agost, a una casa d'una zona turística de Mallorca sota trenta-tres condicions autoimposades. El llibre es convertí en una crònica collage catàrtica on es representava amb ironia i sàtira la societat rural, intel·lectual, kitsch i sexual de Mallorca. Era una gran orgia on el llenguatge també tenia una importància cabdal. Els tres autors som cada un d'un extrem de l'illa diferent, creant damunt el mapa de les formes locals de parlar de "poble" un triangle de les Bermudes convulsiu. El nostre és un itinerari més o menys palpable. Aquest però, no té res a fer davant la potència d'*Un nU* de Josep Palàcios i els seus múltiples itineraris per la llengua i la transgressió envers l'actualitat. Els seus 3.333 versos ja són molts més a l'actualitat; sabem que l'està revisant i ampliant. És potser l'obra d'una vida i d'una experiència engreixant en la neurosi dels nostres dies i fluint com els rius i les serps que muden la pell, dos elements molt presents a la seva obra.

El que em va cridar més l'atenció foren alguns punts d'unió que em feren despertar l'interès per l'obra; entre ells la crítica i la sàtira política i els literats que traeixen el país. A *Un nU* trobam algunes referències explícites de la situació amb que es troba el País Valencià. Apareix des de la corrupció:

...que, en lloc de demanar, giren la mà cap per avall
com si volguessin que, a més, la hi besessin
i prenen què, que prenen, sí,
que els paguen, sí, sense exhibir-ho, des de baix, que és l'essència
de la democràcia:
desembossar amb diners democràtics, fets a jornal,

³ *El poder i la fortor* de Joan Tomàs Martínez, Jaume C. Pons i Pau Vadell i Vallbona fou editat a Tria Llibres el mateix temps que *Un nU* de Josep Palàcios ho feia a la Universitat de València a la tardor de 2009. Les coincidències amb el nombre de versos i el caràcter èpic dels dos llargs poemes, tot sense conèixer en cap de les parts els projectes ni l'obra o la idea de cada un, va ser premonitori per tal de captar l'interès de tots els autors.

sense saber quant t'ha tocat a tu,
pagar s'entén.
Sou mentida, lectors, ni homo ni sapiens:
¿és que de cas sabeu de la veritat?

(PALÀCIOS 2009: 20)

Fins a la crítica a l'escriptor corruptor de pàtries petites:

Furgar és el que vol i ha de voler:
pagar entrades, escarbar les genives de les putes,
vendre calaveres a força de descriure-les,
i, per tant, fer-les: parar la mà abans de ser-ho.
Això és el seu terreny, i tothom té el seu preu de venda,
i, si no, mai no entrarà en la fondària
dels mots més bruts, ni hi furgarà, que quan és un qui els cobra
més bruts són, perquè és ell qui els ha fet...

(PALÀCIOS 2009: 81,82)

És una constant al nostre petit país trobar insignes poetes i escriptors venent la seva ànima a una cultura subvencionada. La situació mundial actual capgirarà potser aquests servilismes i els traïdors seran menyspreats pels poders que abans els alabaven i protegien i pels professionals del gremi. Josep Palàcios ha lluitat contra l'estultícia a la seva manera. Un abans i un després d'*Un nU* que ens obri més interrogants dels que contesta.

Capgirar el cervell del primitiu

Un ideòleg? Ca barret, indefensió per l'home nu. No s'ha esgotat del tot el sistema que ens vol despullar. Però hi ha maneres i maneres d'anar nu. La que segueix el país s'assembla a la que segueix la literatura catalana en tota la seva dimensió. No serem fins que no facem. No serem perquè no volem, perquè una literatura necessita riquesa de moltes menes i no sols econòmica com molts es pensen. El cervell del primitiu que caça paraules és el cervell evolucionat. És potser el que crea les nostres utilitats enmig del forat negre de la voràgine econòmica expansiva.

Josep Palàcios ha bastit una obra que representa perfectament l'arbre de la llengua, amb totes les seves arrels i les branques. Ha intentat esmotxar les branques mortes i les fulles

seques o musties. Ell parteix del tronc per alimentar les paraules. No hi ha gaire gent que regui l'arbre, però els pocs que ho fan, porten tones d'aigua.

Quin joc mortal, amagar el menyspreu i confessar-lo alhora,
que, tret de tres tres tres —¡ui, que no arribo!—...¿hi arribaré?
Escrits
i d'alguns gusts més aviat petits,
antics,
ben escrits,
i d'alguns autors amics,
he sentit per la literatura,
per tota i per la nostra —per no dir la meva, que la meva sóc jo—,
a la qual he obert, tanmateix, la meva vida!
La vida, no; la millor part: la resurrecció de les paraules
que havíeu matat, germans mesquins,
destruïdors...

(PALÀCIOS 2009: 96)

Un nU acaba encara perdut, buscant qui és, i buscant el camí, l'itinerari. Un home nu passejant tal com va venir al món i cavil·lant la quantitat de transeünts de la materialitat. La literatura per Josep Palàcios —“per tota i per la nostra” i per la seva que és ell— ens vol apropar a una forma de vida amb capacitacions per desenvolupar-nos en la llibertat, com el nu que va ensenyant la pixa arreu com a símbol aclaparador de Creació —també en majúscules— perquè el coit carnal s'assembla al literari; i no tan sols pensat pel plaer, sinó encoratjats a procrear persones i procrear bona literatura per a bones persones. Si això no és així, res pot tenir sentit i aquesta magna obra de la literatura universal, catalana, suecana, com és *Un nU*, serà condemnada a l'ostracisme. Vetllem doncs, per la seva vigència, per la caverna obscura que ens ensenya com som a l'espill, amb tot el pèl que ens cal tenir i amb tota la tinta que ens cal llegir.

De l'arbre *Un nU* és segons Josep Palàcios la “fulla seca”, un gest endavant que lluita contra el silenci definitiu:

Jo ho penso així i aquest és el meu verb de fulles seques
i tan sols sé que sóc el meu espectador,
negre davant el negre,
una pupil·la morta,

una pupil·la morta,
un corb ferit al cor per la fletxa.
Silenci.
Tot està bé.

(PALÀCIOS 2009: 164)

Al final el que es vol és crear el mot a partir d'un mateix per aportar quelcom al món, tastar amb tristesa la irresponsabilitat dels altres. Tot i així, l'home nu existirà impertorbable fins que els mots caiguin definitivament del darrer arbre.

Referències bibliogràfiques

FLORENT, Jordi [j.f.] (2012): "analfaBet", dins *Pèl capell* núm. 15, pp. 8-11.

RIPPENDORF, Arthur (2010): "Els miralls espills porcs porcells de l'impossible: El poder i la fortor de Joan Tomàs Martínez, Jaume C. Pons i Pau Vadell with & versos UN NU de Josep Palàcios", dins *S'esclop* núm. 52, pp. 38-39.

ROBLES, Isabel (2012): "enlluernament", dins *Pèl capell* núm. 15, pp. 18-20.

PALÀCIOS, Josep (1986): *La serp, el riu*, Col. Biblioteca Infantil. Ed. Conselleria de Cultura, Educació i Ciències de la Generalitat Valenciana i Diputació d'Alacant, Castelló i València, València.

(2003): "Una altra mesura", dins *Literatures* núm. 1, pp. 103-160.

(2009): *Un nU*. Ed. Publicacions de la Universitat de València, València.

PARÉ, Josep (1989): "Guia de lectura", dins *Revista de Catalunya* núm. 36, pp. 149-150.